

Workshop diuretica bij hartfalen

Voor deze workshop heb ik vijf casussen uit mijn praktijk genomen om met jullie te bespreken.

1. Casus

De dochter van mijnheer A heeft de dokter horen vertellen dat de nieren en het hart van haar vader niet goed werken. Haar vader moet zoveel medicatie innemen en één ervan is dan nog een plaspil. Ze vindt dat een zware belasting voor zijn lichaam en heeft wat op internet gegoogled. Daar stond dat mensen met nierproblemen veel moeten drinken. De dochter geeft mijnheer dan ook de raad om veel te drinken. Elke dag probeert ze haar vader te controleren en spoort hem aan tot veel drinken.

Bespreking

Een algemeen misverstand bij veel patiënten of familie van de patiënten, is dat ze veel moeten drinken, ze willen het verloren vocht van de plasmedicatie compenseren. Wanneer er ook nog sprake is van nierinsufficiëntie, gaan mensen meestal nog meer drinken.

Als advies naar mensen met hartfalen en een hoog diureticagebruik geven wij aan dat ze niet meer dan 1.5l vocht mogen innemen.

Wat wordt er verstaan onder een hoog diureticagebruik:

- Burinex (bumetanide) 2 mg of meer
- Lasix (furosemide) 80mg of meer
- Of combinatie van een lagere dosis lis-diuretica met aldactone

Bij een lagere dosis diuretica wordt er aangeraden niet te veel te drinken (dus zeker geen drie liter over 24 uur), maar is er geen echte restrictie.

In deze 1.5l wordt alle vocht over de 24uur meegeteld. Dit betekent de thee, koffie, water, het glaasje bier of wijn, maar ook de kom soep bij het warm eten. Dit is moeilijk in te schatten, best is dat ze enkele dagen noteren wat er gedronken wordt, of een oude fles van water vullen met telkens dezelfde hoeveelheid vocht als wat ze net op hebben gedronken.

Wanneer mensen het toch moeilijk hebben, kunnen ze bijvoorbeeld fruit eten als tussendoortje. In fruit zit ook vocht, maar twee stuks fruit (staat gelijk met hoeveelheid nodig voor een gezonde voeding) moet men niet meetellen. Een potje yoghurt eten of op een ijsblokje zuigen kan de mond verfrissen. Een tic tacje maakt speeksel aan, de bezorgt een frisse mond. De mond spoelen met water, maar niet inslikken kan ook helpen.

Extreme hitte, koorts of diarree zijn drie momenten wanneer een uitzondering op deze regel telt. We raden aan om in deze situaties zeker twee glazen (of zo'n 300ml vocht) extra in te nemen. Eventueel kan u de waterafdrijvende middelen tijdelijk staken. Wanneer het evenwicht in de balans verstoord wordt volgt u best het bloedbeeld, de nierfunctie en het ionogram op van de patiënt.

2. Casus

De thuisverpleegkundige meet iedere week de bloeddruk van mevrouw B. Meestal is deze rond 11/7. Nu staat die op 85/65. Bij het rechtstaan is mevrouw een beetje duizelig. Mevrouw is wel in de week voordien op consultatie geweest bij de cardioloog en de medicatie is veranderd. De thuisverpleegkundige vindt dit toch wel te laag en adviseert mevrouw om een goede oxo te drinken.

Bespreking

In deze casus wordt duidelijk aangegeven dat mevrouw recent bij de cardioloog is geweest waar men de medicatie heeft gewijzigd. De hartfalenmedicatie wordt bij elke consultatie verder opgetitreerd naar de optimale dosis met zo weinig mogelijk nevenwerkingen. Een van de bijwerkingen van de medicatie is een lage bloeddruk. We proberen de dosis zo hoog mogelijk te krijgen bij de laagste getolereerde bloeddruk. Orthostatische hypotensie zonder belangrijke klachten (syncope) wordt aanvaard. We veranderen dan niets aan de medicatie. De patiënten moeten dit wel weten. Het is belangrijk dat ze voorzichtig zijn bij het rechtekomen.

Iedere patiënt met hartfalen moet een zoutarm dieet volgen. Zoutarm houdt in; geen zout toevoegen. Brood mag met zout, maar het zout beleg op het brood wordt best beperkt. Geen conservenvoeding gebruiken, dit bevat veel zout voor het bewaren en geen bereide maaltijden uit de winkel nemen. Soep, groenten, aardappelen en vlees bereidt men zonder zout of bouillonblokjes, alle andere kruiden en bouillonblokjes zonder zout mogen wel.

Sommige mensen gaan soms op zoek naar zout vervangproducten. Deze worden ook afgeraden omwille van het hoog kaliumgehalte. Dit kan interfererend werken met de kaliumsparende diuretica en ace-inhibitoren.

3. Casus

Mijnheer C gaat om de twee dagen kaarten met vrienden en vindt die burinex dagelijks zo ongemakkelijk. Hij moet telkens het spel onderbreken om te wateren en zijn kaartvrienden lachen ermee. Hij heeft dan ook besloten om de burinex enkel te nemen op de dagen dat hij niet gaat kaarten.

Bespreking

Lis-diuretica mogen geen dag worden overgeslagen, dit veroorzaakt een rebound-effect. Alle medicatie moet stipt op tijd worden ingenomen, maar diuretica mag eventueel later op de dag worden ingenomen.

Als advies kan hier worden meegegeven om de diuretica na het middageten te nemen. Wel moet er rekening worden gehouden met de werkingsduur. Lis-diuretica per os beginnen te werken na 30-60 minuten en hebben een werkingsduur van 4 à 6 uur.

4. Casus

Mevrouw D is 's morgens opgestaan met een pijnlijke rode teen. In de namiddag kan ze moeilijk stappen met die teen en adviseert de echtgenoot om een pijnstiller te nemen. In de apotheekkast ligt nog brufen van haar man die deze drie maanden geleden heeft ingenomen. Ze neemt hier dan ook enkele van in om de pijn te verzachten. Na drie dagen belt ze de huisarts, de pijn aan haar teen is nog niet beter.

Bespreking

Brufen hoort bij de groep niet-steroïdale anti-inflammatoire geneesmiddelen. Deze groep is strict gecontraïndiceerd bij patiënten met hartfalen wegens verhoogde kans op hyperkaliëmie en acute nierinsufficiëntie.

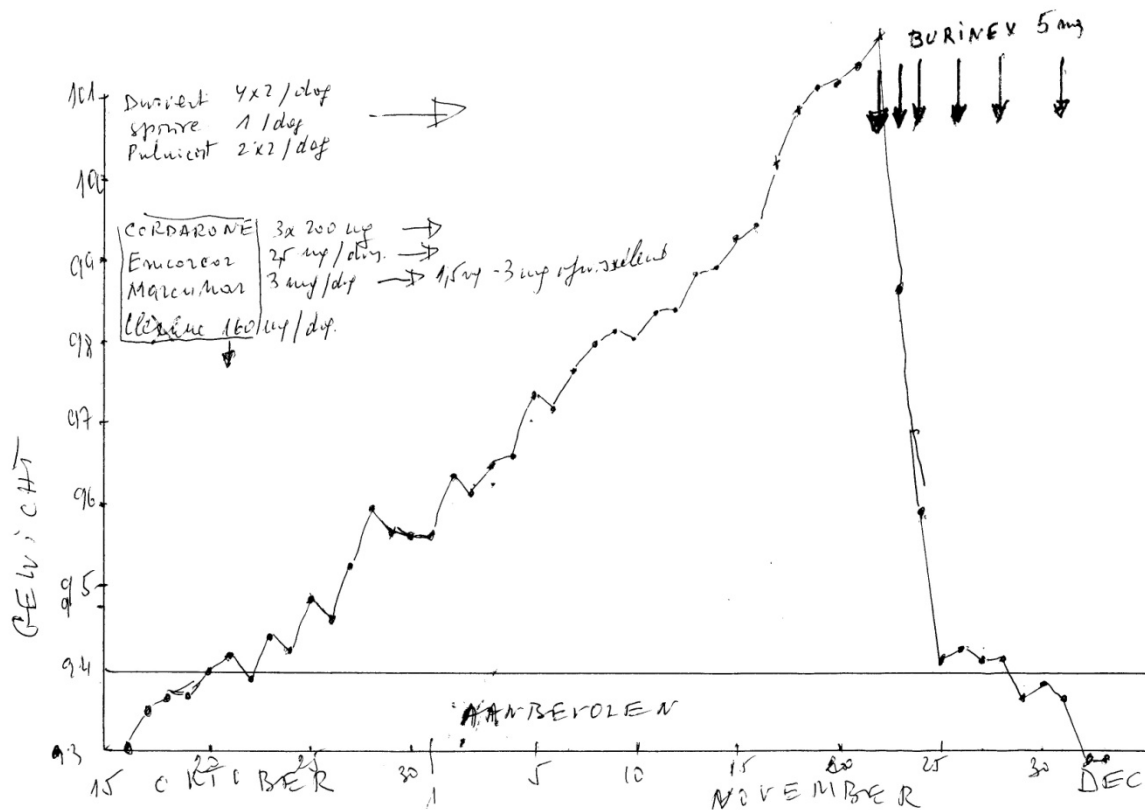
Als pijnbestrijding is paracetamol wel toegelaten. Wel dient men op te letten met de bruispreparaten, deze bevatten een hoog natriumgehalte. Best paracetamol in comprimé vorm gebruiken.

In deze casus is de oorzaak van de pijn een mogelijke jicht opstoot. Behandeling hiervan bestaat uit colchicine gedurende twee weken, nadien wordt er onder dekking van colchicine, allopurinol geassocieert. Colchicine mag gestopt worden als het urinezuur terug gezakt is tot 7mg/dl. Bij mensen met nierinsufficiëntie wordt er best een gereduceerde dosis colchicine opgestart.

Eventueel kan er een korte corticoïdenkuur worden voorgeschreven bij een hardnekkige jicht opstoot. (www.bcfi.be, folia november 2008, transparantiefiche jicht)

5. Casus

Mijnheer E weegt zich elke dag en legt u zijn gewichtscurve voor.

Bespreking

Het gewicht opvolgen is heel belangrijk. Vaak is een gewichtstoename een eerste alarmsignaal naar een mogelijke decompensatie. Men weegt zich best 's morgens, na het ochtendtoilet en voor het ontbijt. Telkens in dezelfde omstandigheden zonder kledij en zonder pantoffels. Normaal gezien wordt er in de ontslagbrief het ontslaggewicht vermeld, dit is het streefgewicht. Rekening houdend met de schommelingen tussen de weegschalen, wordt best ook het gewicht van de eerste dag thuis genoteerd naast het streefgewicht.

Bij een toename van 2kg in drie dagen tijd is het gewichtsverschil een alarmsignaal. Wij vragen dan om de huisarts te verwittigen of te telefoneren naar onze hartfalentelefoon. Om deze toename terug te normaliseren, moet de diuretica worden aangepast. Bij normalisatie van het gewicht kan men meestal terug op de vorige dosis diuretica. Wanneer er nog geen diuretica werd ingenomen, moet men vaak een lage dosis blijven associëren. Hier is het diuretica zelfmanagement ook belangrijk.

Bij diuretica wijzigingen is het aangewezen een bloedname te doen voor controle van de ionen en nierfunctie.

Bevraag uw patiënt ook over zijn kennis en toepassing van vochtbeperking en zoutbeperking. Instrueer hem indien u merkt dat hij hierover niet voldoende weet.